

8. "On Additional Measures to Ensure Transparency in the Activities of Public Authorities": Decree of the President of Ukraine of August 1, 2002 № 683/2002 // *Uryadoviy kur'er*. – 2002. – № 140.
9. "Website of the State Penitentiary Service of Ukraine" [Electronic resource]. – Access mode: <http://www.kvs.gov.ua/peniten/control/main/uk/index>.
10. "On State Secret" : Law of Ukraine of January 21, 1994 № 3855-XII // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 1994. – № 16. – Art. 422.
11. "What does "open of government" mean?" [Electronic resource]. – Access mode: <http://konstantinus.com/?p=170>.
12. "Constitution of Ukraine", Law of Ukraine of June 28, 1996 // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 1996. – № 30. – Art. 141.
13. "On the Procedure of Presentation of Activities of State and Local Governments in Ukraine by Media": Law of Ukraine of September 23, 1997 № 539/97-BP // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 1997. – № 49. – Art. 299.
14. "Penal Code of July 11, 2003 № 1129-IV" // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 2004. – № 3-4. – Art. 21.
15. Mertes M. "Bundeskanzleramt und Bundespresseamt. Das Informations- und Entscheidungsmanagement der Regierungszentrale" / M. Mertes // *Information und Entscheidung. Kommunikations management der politischen Führung*. – Wiesbaden, 2003. – P. 52-79.
16. "On Access to Public Information" : Law of Ukraine of January 13, 2011 № 2939-VI // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 2011. – № 32. – Art. 314.
17. Melnychenko V.I. "Transparency and Openness of Public Administration as an Object of Legislative Regulation" [Electronic resource] / V.I. Melnychenko. – Access mode: www.academy.gov.ua/ej/ej5/txts/07mviozr.htm.
18. "On State Criminal-Executive Service of Ukraine" : Law of Ukraine of June 23, 2005 № 2713-IV // *Vidomosti Verkhovnoy Radi Ukraine*. – 2005. – № 30. – Art. 409.

УДК 343.352.7

ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ВИДОВОГО ОБ'ЄКТА ДЛЯ ЗЛОЧИНУ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТАТТЕЮ 350 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Головін Д.В., аспірант

*Одеський національний університет імені І.І. Мечникова,
вул. Дворянська, 2, м. Одеса, Україна
ygodovnoe_pravo@ukr.net*

Статтю присвячено дослідженню видового об'єкта злочину, передбаченого статтею 350 Кримінального кодексу України. Здійснено огляд сучасних проблем визначення видового об'єкта щодо цього злочину. Робиться висновок про необхідність удосконалення кримінального законодавства України.

Ключові слова: кримінальне право, видовий об'єкт, погроза або насильство щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок.

ПРОБЛЕМЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ ВИДОВОГО ОБЪЕКТА ДЛЯ ПРЕСТУПЛЕНИЯ, ПРЕДУСМОТРЕННОГО СТАТЬЕЙ 350 УГОЛОВНОГО КОДЕКСА УКРАИНЫ

Головин Д.В.

*Одесский национальный университет имени И.И. Мечникова, ул. Дворянская, 2, г. Одесса, Украина
ygolovnoe_pravo@ukr.net*

Статья посвящена исследованию видового объекта преступления, предусмотренного статьей 350 Уголовного кодекса Украины. Осуществлен обзор современных проблем определения видового объекта относительно этого преступления. Делается вывод о необходимости усовершенствования уголовного законодательства Украины.

Ключевые слова: уголовное право, видовой объект, угроза или насиллие относительно служебного лица или гражданина, который исполняет общественный долг.

PROBLEMS IN DETERMINING SPECIFIC OBJECT FOR A CRIME UNDER ARTICLE 350 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE

Holovin D.V.

*Odessa I.I. Mechnikov National University, str. Dvorianska, 2, Odessa, Ukraine
ygolovnoe_pravo@ukr.net*

The article investigates specific object of the crime under article 350 of the Criminal Code of Ukraine. Review of contemporary issues determining the kinds of objects with respect to this crime is carried out. In modern conditions the structure of the Criminal Code is a more complex picture, because certain types of crimes are included in combining sections. Of fundamental importance is the question of specific object of crimes against the authority of government bodies, bodies of local self-government and citizens' associations, since their object is directly related to the establishment of the essence, the specificity of the type of crimes. Specific object in such a system is, relatively speaking, between generic and direct objects. Specific object contains a group of public relations, ranked smaller than the group that is part of a generic object of the crime, but more than a social relation, which is an object of a specific crime. Accordingly, specific (group) object of crime is part of a generic object of crime, it can not exist on its own, and it is always in a subordinate relation with respect to the generic object of crime.

Determination of specific object will allow more clearly separating from the social relations that has been made up in defense of the authority of government bodies, local self-governments and citizens' associations, some groups of public relations, possessing specific features and differences that are inherent in one and not found in other crimes provided in a specific section of the Criminal Code of Ukraine.

Analysis of the crimes grouped in one or the other section shows that the specific object is formed from a combination of several direct objects, as direct object is a specialization of object types and always correlates with it, enters it as an integral component.

Analysis of existing modern definitions of specific object, importance and necessity of knowledge of which is proved by trends of this period in criminal science, allows us, in view of the above-mentioned negative and positive aspects, suggesting the following definition: "Specific object of considered crimes is the procedure of performance of duties by government bodies, bodies of local self-government, citizens' associations, which is carried out in the form of legally regulated social relations that ensure the authority of these bodies, their normal activity and safety of their representatives". In our view, this wording quite rightly and fully reflects the actual content of one of the most important concepts of criminal law.

Key words: criminal law, specific object, threat of violence towards an official person or citizen who performs a public duty.

Ще в радянській юридичній літературі відзначалося, що родовий об'єкт служить основним вирішальним критерієм під час побудови Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК України). Однак у сучасних умовах структура Кримінального кодексу України стала складнішою, оскільки окремі види злочинів включаються в розділи, що їх об'єднують. Отже, принципове значення набуває питання про видовий об'єкт злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян, оскільки цей об'єкт безпосередньо пов'язаний зі встановленням сутності, специфіки цього різновиду злочинів.

Різні аспекти проблеми кримінально-правової охорони службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок, досліджувалися вітчизняними фахівцями, зокрема

П.П. Андрушком, В.О. Навроцьким, В.І. Осадчим, М.І. Пановим, В.В. Сташисом, Є.Л. Стрельцовим, М.І. Хавронюком, С.С. Яценком та іншими. Незважаючи на те, що праці цих авторів мають велике наукове та практичне значення, залишається багато невирішених питань стосовно оптимізації відповідальності за погрозу або насильство щодо службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок.

Метою статті є розкриття проблеми видового об'єкта досліджуваного злочину з урахуванням сучасних досягнень кримінально-правової науки.

Видовий об'єкт у такій системі перебуває, умовно кажучи, між родовим і безпосереднім об'єктами. Видовий об'єкт містить у собі групу суспільних відносин, що за обсягом менша, ніж група, що входить у родовий об'єкт злочинів, проте більша, ніж ті суспільні відносини, на які посягають під час вчинення конкретного злочину. Відповідно, видовий (груповий) об'єкт злочину є складовою частиною родового об'єкта злочину, він не може існувати самостійно, завжди знаходиться в підпорядкованому зв'язку у відношенні до родового об'єкта злочину.

У кримінально-правовій літературі існує думка щодо необхідності класифікації об'єкта злочину «по вертикалі» на підставі шестиступеневого поділу. Пропонується розділяти об'єкти по вертикалі на: 1) загальний; 2) міжродовий; 3) родовий; 4) груповий; 5) видовий; 6) безпосередній [1, с. 23]. На думку деяких учених, така класифікація є важкою як для застосування практиками (використання такої класифікації призведе до безпідставного подрібнення об'єкта злочину, що спричинить появу різних об'єктів злочину – простого, кваліфікованого та особливо кваліфікованого злочину, який передбачено однією статтею КК України), так і для засвоєння студентами [2].

Отже, встановлення видового об'єкта дозволить більш чітко виокремити із суспільних відносин, які складаються у сфері захисту авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднання громадян, окремі групи суспільних відносин, що мають певні особливості та відмінності, які властиві одним та не властиві іншим злочинам, передбаченим у певному розділі Кримінального кодексу України.

Вивчення правової літератури показує, що в теорії кримінального права щодо цього не існувало та дотепер не існує єдиної точки зору; навпаки, думки вчених мають різний характер, іноді прямо протилежний. Так, професор В.Д. Меньшагін у свій час категорично стверджував, що «в радянській кримінально-правовій теорії питання про об'єкт досліджуваної групи злочинів не викликає будь-яких сумнівів і вирішується однаково більшістю радянських криміналістів» [3, с. 391], із чим навряд чи можна погодитися.

Видовим об'єктом цих злочинів виступала нормальна управлінська діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, суспільні відносини у сфері управління, порядок управління [3, с. 391].

Запропоновані варіанти визначення видового об'єкта досліджуваних злочинів є дискусійними. Не варто було б під час встановлення цього виду об'єкта обмежуватися «нормальною управлінською діяльністю органів державної влади та місцевого самоврядування», оскільки така позиція веде до безпосереднього об'єкта злочину. Так, за самоправства, передбаченого статтею 356 КК України, особа самовільно, у супереччя встановленому законом порядку вчиняє будь-які дії, правомірність яких оспорується окремим громадянином або підприємством, установою або організацією, не обов'язково посягає на нормальну управлінську діяльність вищезгаданих органів, а може лише порушити ті або інші правила (норми), закріплені в нормативно-правових актах, або процедурний порядок виконання дій, необхідний для розумного вирішення будь-якої ситуації. Сама по собі нормальна управлінська діяльність органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян повною мірою не відображає весь зміст видового об'єкта злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого

самоврядування, об'єднань громадян, а може виступати тільки як безпосередній об'єкт деяких таких злочинів.

Що стосується варіанта, відповідно до якого видовим об'єктом злочинів проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян є суспільні відносини у сфері управління (порядок управління), то його, як нам здається, з деякими застереженнями можна визнати прийнятним. Однак у цьому випадку дається занадто широка оцінка об'єкта, яка не враховує величезний обсяг відносин у сфері управління й тим самим ускладнюється розуміння його змісту. Автори, у яких виникла ця ідея, напевно, передбачили можливу незгоду опонентів, тому й включили у формулювання додаткове словосполучення «порядок управління». Однак це, на нашу думку, ніяк не впливає на «реальну ціну» запропонованого визначення.

Нарешті, кілька слів про ставлення до позиції авторів, які вважають, що видовим об'єктом досліджуваних злочинів виступає порядок державного управління. Відразу зазначимо, що будь-які визначення об'єкта поза зв'язком їх із суспільними відносинами видаються не зовсім коректними, тобто ми не є прихильниками й цієї точки зору щодо видового об'єкта аналізованого різновиду злочинів. Проте все-таки варто зазначити, що в цій характеристиці є також позитивні моменти, які стосуються поняття «державне». Зрозуміло, що суб'єкт злочину посягає на відносини у сфері авторитету органів управління, що має свою специфіку, чому й використовується позначення «державне», точніше, не просто саме по собі управління, а його державна сфера, інакше кажучи, така сфера управління, порядок якої певним чином законно регламентовано та встановлено державою, а також підтримується авторитетом держави.

Аналіз складів злочинів, згрупованих у тому чи іншому розділі, показує, що видовий об'єкт утворюється із сукупності декількох безпосередніх об'єктів, оскільки безпосередній об'єкт є конкретизацією видового об'єкта й завжди відповідає йому, входить до нього як складовий компонент. Так, учений-правознавець О.А. Чуваков пропонує класифікувати злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян залежно від безпосередніх об'єктів на такі види:

- 1) злочини, що посягають на авторитет державної влади й громадського ладу (статті 338, 341, 354 КК України);
- 2) злочини, що посягають на нормальну діяльність органів влади, управління, громадських організацій, службових осіб і представників громадськості (статті 340, 342, 343, 344, 345, 346, 347, 348, 349, 350, 351, 352, 353 КК України);
- 3) злочини, що посягають на порядок зберігання й охорони документів, штампів, печаток (статті 357, 358 КК України);
- 4) злочини, що посягають на порядок забезпечення дотримання певних правил (статті 355, 356, 359, 360 КК України);
- 5) злочини, що посягають на порядок дотримання міжнародних конвенцій, учасником яких є Україна (стаття 339 КК України) [4, с. 321].

Вітчизняний дослідник І. І. Давидович дійшла висновку, що видовий (груповий) об'єкт злочинів, передбачених статті 342, 343, 345, 347, 348, 349, 350, 352 КК України, складають такі компоненти: особиста й майнова безпека суб'єктів управлінської діяльності та їхніх близьких; здійснювана відповідно до закону службова діяльність службових осіб, представників влади, зокрема працівників правоохоронних органів; діяльність представників громадськості з охорони правопорядку [5, с. 68].

Спеціаліст із кримінального права Л. В. Дорош злочини проти авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян розділяє на такі групи:

- злочини у сфері використання державних символів (статті 338 і 339 КК України);
- злочини, пов'язані з перешкоджанням діяльності організацій та об'єднань громадян (статті 340 і 341 КК України);
- злочини проти представників влади, працівників правоохоронних органів, членів громадських формувань (статті 342–353 КК України);
- злочини у сфері використання документів і засобів отримання інформації (статті 357–360 КК України);
- інші злочини проти авторитету держави й діяльності об'єднань громадян (статті 354–356 КК України) [6, с. 430].

Дослідник злочинів, передбачених розділом XV Особливої частини Кримінального кодексу України, О.О. Кашкаров із врахуванням факту існування видового (групового) об'єкта злочину злочини, передбачені розділом XV КК України, поділив на сім груп:

- 1) злочини, що посягають на порядок використання державних символів;
- 2) злочини, що посягають на законний порядок діяльності державних, громадських організацій, конституційні та інші права фізичних і юридичних осіб;
- 3) злочини, що посягають на авторитет правоохоронних органів, членів громадських формувань з охорони громадського порядку й державного кордону та військовослужбовців;
- 4) злочини проти авторитету та нормальної діяльності державних і громадських діячів, а також народних депутатів України та депутатів місцевих рад, комітетів Верховної Ради України та тимчасових слідчих комісій Верховної Ради України;
- 5) злочини проти авторитету службової особи чи громадянина, який виконує громадський обов'язок;
- 6) злочини проти авторитету державних органів у сфері контролю та регулювання офіційного документообігу;
- 7) злочини проти авторитету органів державної влади у сфері інформаційної безпеки [2].

Зазначимо, що О.О. Кашкаров на підставі видового (групового) об'єкта злочину в межах розділу XV Особливої частини КК України відніс до третьої класифікаційної групи злочини проти діяльності правоохоронних органів, членів громадських формувань з охорони громадського порядку й державного кордону та військовослужбовців, зокрема злочини, передбачені статті 342, 343, 345, 347, 348 та 349 КК України. Суспільна небезпечність злочинів, передбачених статті 342, 343, 345, 347, 348 та 349 КК України, проявляється в посяганні на авторитет правоохоронних органів, органів державної влади та громадських формувань з охорони громадського порядку й державного кордону шляхом спричинення матеріальної, моральної та фізичної шкоди спеціальному виду потерпілого – працівнику правоохоронних органів, у статті 342 та 349 КК України – представнику влади, у статті 342, 348 КК – члену громадського формування з охорони громадського порядку чи державного кордону та військовослужбовцю та близьким родичам працівника правоохоронного органу, у статті 345, 347 та 348 КК України, а в стаття 349 КК України – близькому родичу представника влади або правоохоронного органу [2].

Враховуючи особливості українського кримінального законодавства, можна говорити про групу злочинів у розділі XV Особливої частини КК України, спрямованих проти порядку управління й авторитету органів державної влади, органів місцевого самоврядування та об'єднань громадян, поєднаних із незаконним фізичним або психічним впливом на суб'єктів управлінської діяльності.

Отже, аналіз існуючих сучасних визначень видового об'єкта, вагоме значення та необхідність знання якого доводять сучасні тенденції кримінально-правової науки, дозволяє нам з урахуванням зазначених вище негативних і позитивних моментів запропонувати таке визначення: «Видовим об'єктом розглянутих злочинів є порядок здійснення службової діяльності представниками органів державної влади, органів місцевого самоврядування, об'єднань громадян, який являє собою врегульовані нормами права суспільні відносини, що забезпечують авторитет цих органів, їхню нормальну діяльність та безпеку їхніх представників». На нашу думку, це формулювання досить справедливо та повно відображає зміст одного з найважливіших кримінально-правових понять.

ЛІТЕРАТУРА

1. Кругликов Л.Л. Практикум по уголовному праву. Общая часть. Особенная часть : учебное пособие / Л.Л. Кругликов. – М. : Бек, 2002. – 352 с.
2. Кашкаров О.О. Класифікація злочинів, передбачених розділом XV Кримінального кодексу України на підставі об'єкта злочину [Електронний ресурс] / О.О. Кашкаров // Кримський юридичний вісник. – 2009. – Вип. 3(7). – Режим доступу : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Kyuv/2009_3/14.pdf.
3. Пионтковский А.А. Курс советского уголовного права. Особенная часть : в 2 т. / А.А. Пионтковский, В.Д. Меньшагин, В.М. Чхиквадзе. – М. : Госюриздат, 1955–1959. – Т. 2. – 1959. – 811 с.
4. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / [А.П. Бабий, І.С. Доброход, Ю.А. Кармазин, В.О. Корнієнко, Г.В. Загіка, О.С. Козерацька та ін.] ; за заг. ред. Є.Л. Стрельцова. – Х. : Одиссей, 2009. – 496 с.
5. Давидович І.І. Кримінально-правова охорона представників влади і громадськості, які охороняють правопорядок : дис. ... канд. юрид. наук : спец. 12.00.08 / І.І. Давидович. – К., 2007. – 253 с.
6. Кримінальне право України. Особлива частина : підручник / [Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.] ; за ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 4-те вид. перероб. і допов. – Х. : Право, 2010. – 608 с.

REFERENCES

1. Kruglikov L.L. *Praktikum po ugovolnomu pravu. Obschaya chast'. Osobennaya chast'* [Practicum on Criminal Law. General Part. Special Part] : teaching aid / L.L. Kruglikov. – Moscow: BEK, 2002. – 352 p.
2. Kashkarov O.O. "Classification of Crimes Specified in Chapter XV of the Criminal Code of Ukraine on the Basis of Object of Crime" [Electronic resource] / O.O. Kashkarov // *Krims'kiy yuridichniy visnik*. – 2009. – Iss. 3 (7). – Access mode : http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Kyuv/2009_3/14.pdf.
3. Menshagin V.D. *Kurs sovetskogo ugovalnogo prava. Osobennaya chast'* [Course of Soviet Penal Law. Special Part]: in 2 vol. / A.A. Piontkovskiy, V.D. Menshagin, V.M. Chkhikvadze. – Moscow: Gosyurizdat, 1959. – Vol. 2. – 811 p.
4. *Kriminal'ne pravo Ukraine: Osobliva chastina* [Criminal Law of Ukraine: Special Part]: textbook / [A.P. Babii, I.S. Dobrokhod, Y.A. Karmazin, V.O. Korniienko, G.V. Zahika, O.S. Kozeratska et al.]; ed. Y.L. Streltsova. – Kharkiv: Odissey, 2009. – 496 p.
5. Davydovych I.I. "Criminal Security of the Authorities and the Public, Protecting the Rule of Law": thesis for degree of candidate of law sciences: major 12.00.08 / I.I. Davidovich. – Kyiv, 2007. – 253 p.

6. *Kriminal'ne pravo Ukraine: Osobliva chastina* [Criminal Law of Ukraine: Special Part]: textbook / [Y.V. Baulin, V.I. Borysov, V.I. Tiutiuhin et al.]; ed. V.V. Stashys, V.Y. Tatsii. – 4th edition done and complemented. – Kharkiv: Pravo, 2010. – 608 p.

УДК 343.431: 342.72/.73

ЩОДО ПИТАННЯ ВІДМЕЖУВАННЯ ПІДМІНИ ДИТИНИ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ АБО ІНШОЇ НЕЗАКОННОЇ УГОДИ ЩОДО ЛЮДИНИ

Даценко Є.В., здобувач

*Національна академія внутрішніх справ, Солом'янська площа, 1, м. Київ, Україна
Siktoria@mail.ru*

У статті розглядаються ознаки відмежування підміни дитини від торгівлі людьми або іншої незаконної угоди щодо людини. Обґрунтовується, що ознаками відмежування є окремі кореспондуючі ознаки складів злочинів, які безпосередньо вказують на їх відмінність. Доводиться, що ознаками відмежування вказаних складів злочинів є ознаки об'єкта, коло можливих потерпілих та ознаки самого суспільно небезпечного діяння.

Ключові слова: відмежування, підміна дитини, торгівля людьми, ознаки складу злочину, угода щодо людини.

ОТНОСИТЕЛЬНО ВОПРОСА ОТГРАНИЧЕНИЯ ПОДМЕНЫ РЕБЕНКА ОТ ТОРГОВЛИ ЛЮДЬМИ ИЛИ ДРУГОГО НЕЗАКОННОГО СОГЛАШЕНИЯ ОТНОСИТЕЛЬНО ЧЕЛОВЕКА

Даценко Е.В.

*Национальная академия внутренних дел, Солюменская площадь, 1, г. Киев, Украина
Siktoria@mail.ru*

В статье рассматриваются признаки отграничения подмены ребенка от торговли людьми или другого незаконного соглашения относительно человека. Обосновывается, что признаками отграничения являются отдельные корреспондирующие признаки составов преступлений, которые непосредственно указывают на их различие. Доказывается, что признаками отграничения указанных составов преступлений являются признаки объекта, круг возможных пострадавших и признаки самого общественно опасного деяния.

Ключевые слова: отграничение, подмена ребенка, торговля людьми, признаки состава преступления, соглашение относительно человека.

ON THE ISSUE OF SEPARATING SUBSTITUTION OF CHILD FROM TRAFFICKING IN HUMAN BEINGS AND OTHER ILLEGAL TRANSFER DEALS IN RESPECT OF A HUMAN BEING

Datsenko Y.V.

*National academy of internal affairs, Solomianska Square 1, Kyiv, Ukraine
Siktoria@mail.ru*

The article deals with signs of separating the substitution of child from trafficking in human beings and other illegal transfer deals in respect of a human being. Research of signs of disassociation of related offenses is an essential and very important for criminal qualification and enables to specify what kind of crime was committed. It is substantiated that features of separation are the corresponding elements of the crime that directly point to their differences. Thus, the author determines the necessity of separating related offenses only in cases where such related offenses are characterized by at least two common (related) features, and one of them concerns socially dangerous act as a sign of the objective side. It is proved that signs for separating these offenses are features of the object, the range of possible victims and features of socially dangerous act. Thus, the objects of trafficking and other illegal transfer deals in respect of a human being are social relations on human right to free movement while the objects of substitution of a child are social relations that arise on the basis of the right to parenthood and childhood. Victims (those who are directly affected by criminal act) of substitution of the child are only children who can not be identified by their parents or other legal representatives according to relevant individual